

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ДУБЕНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор
ВСП «Дубенський педагогічний ФК РДГУ»

В.П. БАБАК

Введено в дію наказом

від « 07 » 06 2021 р. № 57 *сн/д*
(рішення педагогічної ради коледжу
від « 07 » 06 2021 р. № 6)

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ У
ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ
«ДУБЕНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і порядок реагування на випадки булінгу у ВСП «Дубенський педагогічний фаховий коледж РДГУ». Положення розроблене у відповідності до чинного законодавства України, на основі законів «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.
2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників.
3. Головними завданнями коледжу щодо запобігання протидії є:
 - ознайомлення здобувачів освіти, отримувачів освітніх послуг, працівників коледжу з поняттям булінгу, його видами та проявами;
 - навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
 - профілактика агресії та деструктивних форм та проявів у поведінці;
 - усвідомлення і прийняття відмінностей між учасниками освітнього процесу;
 - формування адекватної самооцінки й високого рівня самоконтролю в здобувачів освіти;
 - формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом;
 - підвищення рівня самосвідомості здобувачів освіти, отримувачів освітніх послуг, працівників коледжу, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним;
 - вміння вільно виражати почуття, та соціально-прийнятно відредаговувати емоції.

ФОРМИ, ОЗНАКИ ТА ПРОЯВИ БУЛІНГУ

Форми боулінгу:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабїж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін.;
- сексуальний булінг – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;

- психологічний булінг – насильство, пов’язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви;
- вербальний булінг – образливе ім’я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;
- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

До булінгу (цькування) у навчальному закладі належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщеннях коледжу (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальними, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею, гуртожитком) та на прилеглих територіях під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи коледжу, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою директора коледжу.

Ознаки булінгу (цькування):

- систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме: умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інших правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів.

Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку боулінгу (цькування) учасника освітнього процесу є:

- помітні зміни в поведінці настрою та активності здобувачів освіти, а саме замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована. Зухвала поведінка;
- нервова поведінка;
- агресивність, напади люди, схильність до руйнації, нищення, насильства; різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, зниження успішності та мотивації до навчання;

- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу; схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття; депресивні стани;
- ауто агресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги здобувача освіти на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей;
- жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіо матеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) У КОЛЕДЖІ

Діяльність колективу щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) носить плановий систематичний характер і спрямованим на:

- планування та реалізацію систематичних просвітницьких, профілактичних, навчальних, тренінгових заходів з метою запобігання виникненню булінгу та усуненню потенційних ризиків і передумов для виникнення випадків булінгу;
- виявлення випадків булінгу (цькування) та потенційних ризиків і сприятливих передумов виникнення таких випадків;
- розробку та реалізацію заходів припинення випадків булінгу та медіації потенційно небезпечних, у плані булінгу, ситуацій.

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками; ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках та гендерної рівності;
- партнерства між педагогічним колективом та батьками (законними представниками) здобувачів освіти;
- взаємодії учасників освітнього процесу відповідно до діючого

законодавства та цього Положення.

Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі є:

- створення безпечного освітнього середовища, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення причин і передумов виникнення випадків булінгу у коледжі;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про боулінг та відповідальність за його вчинення;
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобігання булінгу.

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в коледжі. Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу психологічного мікроклімату та міжособистісних стосунків здобувачів освіти у коледжі.

Заплановані заходи повинні забезпечувати необхідну обізнаність учасників освітнього процесу про боулінг, його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу а також створення у коледжі атмосфери нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації.

Основними напрямками щодо протидії булінгу є:

- діагностика – психологічне вивчення здобувачів освіти, викладачів і співробітників, моніторинг морально-психологічного стану та психічного розвитку студентів, психологічної атмосфери у групах, виявлення сприятливих передумов та обставин для виявлення проявів булінгу;
- корекція – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці студентів, подолання різних форм деструктивної поведінки;
- реабілітація – надання психолого-педагогічної і соціальної допомоги студентам, які перебувають у кризовій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання та соціального середовища;
- профілактика – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому середовищі, проявам суїцидальної поведінки та нетерпимості до інших;
- психологічна просвіта – підвищення психологічної компетентності учасників освітнього процесу: здобувачів освіти та педагогічних працівників коледжу.

ПРОТИДІЯ ВИПАДКАМ БУЛІНГУ ТА ПОДОЛАННЯ НЕБАЖАНИХ НАСЛІДКІВ

Педагогічний колектив зорієнтований на постійний, систематичний моніторинг взаємовідносин у студентському середовищі з метою раннього виявлення проявів цькування та насильства і негайного реагування та попередження настання небажаних наслідків. Учасники освітнього процесу зобов'язані повідомити адміністрацію коледжу про всі виявленні ними випадки булінгу, або про підозри його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи а також стосовно інших учасників освітнього процесу. Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

У коледжі заяви або повідомлення про випадок булінгу або підозру щодо його вчинення приймає директор. Директор коледжу у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу невідкладно повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу:

- за потреби викликає бригаду екстреної медичної допомоги для надання медичної допомоги;
- повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу, з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу та вжиття заходів для усунення таких причин;
- повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб булінгу, визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
- скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

СКЛАД КОМІСІЇ, ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЇЇ ЧЛЕНІВ

Склад комісії затверджує наказом директора коледжу. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, у тому числі практичний психолог, представники служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу, а також можуть залучатися сторони булінгу.

Головою комісії є директор коледжу.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у груп, де стався випадок булінгу; з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності, верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини; неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування), відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних, невідкланого реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до булінгу (цькування) та визначення його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу;
- висновків практичного психолога закладу освіти; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);
- іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви; розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві. У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належить:
 - оцінка потреб булінгу в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб сім'ї, дітей та молоді;
 - визначення причин булінгу та необхідних заходів для усунення таких причин;
 - визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у групі де стався випадок булінгу;
 - моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин булінгу, заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідальних послуг та заходів;
 - надання рекомендацій для педагогічних (науково-педагогічних) працівників коледжу щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу, їхніми батьками або іншими законними представниками;
 - надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу.

Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

Засідання комісії є правоможним у разі в ньому не менш як двох третин її складу.

Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дата, час і

місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Положення, що оформлюється наказом директора коледжу.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії, ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок боулінгу у коледжі та виконання не своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення директором коледжу.

Якщо комісія визнала, що це був боулінг, а не одноразовий конфлікт, то директор коледжу зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи Національної поліції України та Службу у справах дітей.

Якщо комісія не встановила факт булінгу, а потерпіла сторона не згодна з даним рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до підрозділів Національної поліції України.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення набуває чинності з дати його затвердження педагогічною радою коледжу.

Зміни та доповнення до даного Положення вносяться за погодженням із педагогічною радою коледжу та викладу його у новій редакції.